per dan onderstand — en eerst echte barmhartigheid.

10°. De diaconie sta naar vermeerdering van inkomsten, doch wachte zich voor kapitaliseering.

Een goede diakonie moet zijn »arm, doch veler armoede lenigend."

Bronnen voor hare inkomsten opene ze:

a. in kerkcollecten;

b. in deurcollecten;

c. in erflatingen; geen sterfbed zonder een erflating der liefde;

d. in inschrijvingen;

e. alle maand ga rond van huis tot huis de diaconiewagen, die inzamele giften in natura, tot deksel, voedsel, brandstof, enz., enz.

11°. Aangesteld worden, nevens de diakenen, diaconessen, bij voorkeur bejaarde, eenzame weduwen of andere zusters, die uit hun huishouding zonder schade eens kunnen worden gemist, opdat gebruik gemaakt wordt van de liefde, kieschheid, teederheid en vindingrijkheid der vrouw. De diaconessen geven leiding aan de particuliere barmhartigheid door oprichting en bestiering van dames-comités en vrouwen- en jongedochtersvereenigingen tot het bereiden van spijzen voor arme kranken en kraamvrouwen, en het vervaardigen van kleedingstukken enz.

12°. Door geregeld huisbezoek zoeken diakenen en diaconessen met de werkelijke behoefte, zonde 1) en tegenspoeden der armen, vooral der verborgen armoe, bekend te worden, het vertrouwen te winnen, en afdoende te helpen; of anders zooveel mogelijk heiligenden en verzachtenden invloed uit te oefenen.

13°. In nationaal verband opene de diaconie inrichtingen ter verpleging van ongeneeslijke kranken; ter genezing van krankzinnigen; ter onderwijzing van blinden en doofstommen, enz.

14°. Naar buiten uit werke de diaconie ter afschaffing der slavernij en zoeke alom vernietiging van den handel in vrouwen.

15°. Tegen het kwaad der bedelarij berame de diaconie in meerdere vergaderingen maatregelen.

16°. De diaconie opene of ondersteune in de groote steden tehuizen voor vrouwen.

17°. De diaconessen strekken hun reddende liefde uit tot gevallene en uit de gevangenis ontslagen vrouwen.

18°. Ook allen verderen philanthropischen arbeid leide de diaconie, met schuldbesef over verzuim en groote waardeering voor wat particulieren opnamen en tot stand brachten, in een spoor, dat er aansluiting gevonden worde aan het door Christus ingezet ambt.

19°. Diaconieën, die over ruime inkomsten beschikken, ondersteunen diaconieën, die het onmisbare niet kunnen bijeenkrijgen. Een provinciale diaconiekas worde opgericht, en hieruit de met te veel armen bezwaarde diaconieën geholpen. In dezen weg is wering te verkrijgen van het kwaad en den last der bedelarij door de heidebewoners, enz.

20°. De overheidsarmenzorg, allereerst ten opzichte der weezen en idioten, worde stelselmatig overbodig gemaakt. Staatssubsidie worde nooit gezocht. 't Is de eer der kerk barmhartigheid te betoonen, eerst den huisgenooten des geloofs, verder dien, die buiten zijn.

21°. Opgericht worde een tijdschrift voor het diaconaat.

22°. In groote steden benoeme men althans één diaken, die zijn leven wijdt aan het ambt, en uit de kerkelijke inkomsten bezoldigd wordt.

23°. De diakenen verdeelen ter fine van huisbezoeken de gemeente in wijken, en zoeken hulp bij de jongelingsvereenigingen. In Amsterdam worden tot het diaconaat geroepen de oudere studenten der Vrije Universiteit.

24°. Uit het College-diakenen, dat overal, zoo mogelijk, uitgebreid worde, worden afzonderlijke leden benoemd tot opzichtoefening over afzonderlijke categorieën van ellendigen, als weezen, weduwen, idioten, kranken, gevangenen, ontslagenen, enz.

Zoo trede de diaconie kloek en teeder op, om weer voor Christus' kerk te heroveren de eeretaak, om tot verbazing en zaligheid der wereld orgaan te zijn voor Christi barmhartigheden, en te heroveren voor de kerk des Zoons den eerenaam van »moeder".

Dit is prachtig, dit is practisch, dit is overtuigend gezegd.

Heel een program van nieuwe, van betere diaconale werkzaamheid.

Aan Dr. Wagenaar onze dank er voor!

Moge Friesland provinciaal voorgaan!

Nogmaals deed Ds Bos van Bedum een beroep op onze gastvrijheid en nogmaals zij hem die van harte gegund. Zelfs is het ons lief, dat deze broeder zich volstrekt maar niet zoo gemakkelijk gewonnen geeft. Toegeven is goed, mits men eerst overtuigd zij. En de zin om overtuigd te worden, begint blijkbaar ook bij Ds. Bos op te komen.

Hij schrijft ons:

Hooggeachte heer en broeder!

Het worde mij gegund, even terug te komen op uw schrijven over mij in *De Heraut*, in zake de »hereeniging", om voorts het zwijgen er over te bewaren totdat de kerkelijke vergaderingen gesproken hebben.

Over en weer van gedachten te wisselen is goed, doch de ondervinding heeft mij opnieuw geleerd, dat men met schrijven meestal niet veel verder komt, omdat een lezer van een geschrift bijna maken kan wat hij wil.

Wat voorstelling toch van mijn schrijven in *De Bazuin!* U doet het voorkomen, alsof ik u van toeleg beschuldigde, omdat u constateerdet, dat er onder ons verscheidenheid van opinie is en de een u nader staat dan de ander. Neen, zóó onbillijk was ik niet. Maar dat u week aan week spraakt van »tegenstanders" in tegenstelling van »voorstanders", deed mij schrijven: »Het *schijnt*, dat *De Heraut* het er op toelegt" enz

Dit komt onze eer als lid der taalmakende gemeente te na, om er over heen te stappen.

Eilieve, verstaan we dan ons Hollandsch en ons Latijn niet meer!

Onze broeder Bos vermoedde dat wij het *Divide et impera* toepasten, en schreef de intentie, de bedoeling, den toeleg tot zulk een „Verdeel en heersch" aan de *Heraut* toe.

Nu *verstaan* wij dit niet anders en *kunnen* het niet anders verstaan, dan dat wij om macht over de Christelijke Gereformeerden te krijgen, opzettelijk ruzie onder hen waren gaan stoken, den appel van twist en tweedracht onder hen hadden geworpen, en op die wijs onszelven een overwicht hadden bezorgd.

Immers de regel staat vast, dat ge dán slechts het *Divide et impera* d. i. het *verdeel en heersch* toepast, als ge *opzettelijk* om te verzwakken en tegenstand te bieden, tweedracht *wekt*.

En wat doet broeder Bos nu?

Als een bewijs voor dit zijn beweren, komt nu de opmerking te berde, dat wij van *tegenstanders* der vereeniging gesproken hebben; *tegenstanders*, let wel, niet van een ideale vereeniging in de lucht; maar van tegenstanders van de practische vereeniging gelijk die thans wierd voorslagen.

Want dat spreekt wel vanzelf: voorstander van een *ideale* vereeniging in de lucht is *ieder mensch*. Vraagt ge, of het niet beter en wenschelijk was, dat alle Christenen op aarde één kerk vormden, dan is er niemand, die met Joh. 17 voor zich, niet onverwijld antwoordt: *natuurlijk!*

En dus spreekt het wel vanzelf, dat op de vraag: „Ware het niet goed, niet prijslijk, niet gewenscht, dat op Neerlands erve alle Gereformeerden kerkelijk saamleefden?" — door niemand, die zelf Gereformeerd is, anders dan met een: *a, natuurlijk!* kan of zal worden geantwoord.

Doch wat hebben we aan deze platonische idealen in de lucht?

Wat brengt zoo algemeene betuiging u verder?

En daarom gingen de Deputaten dan ook practischer te werk en deden een *bepaalden voorslag van vereeniging*.

En toen nu van dezen voorslag vernomen wierd, toen waren er zeer velen in de Christelijke Gereformeerde kerk, die in de handen klapten van vreugde en God dankten uit de blijdschap huns harten; maar er waren er ook, die er lang niet vriendelijk van opkeken, er geen goed woord voor hadden, en er allerlei tegen aanvoerden.

Feitelijk was dus de één er *voor*, en de ander er *tegen*.

En waar wij nu niets deden, dan *dit feit* constateeren, zou het ons wel lief zijn, als Ds. Bos voorts meester over zijn argwaan bleef.

Doch lezen we verder.

En nu weer in *De Heraut*. Wat maakt u al niet van dat: »Alles werkte daartoe op dat oogenblik mee." Neen, zooveel kracht zit niet in de doleantie in de provincie Groningen, noch te Bedum, dat *dat alles* zooveel invloed op mij uitoefent. Maar dit was het. De sprekers moesten eenige voeten opwaarts stijgen, het woord voeren tot Weleerwaarde en Eerwaarde heeren, ten getale van pl. m. 800, terwijl achter hen een tal van Hooggeleerde heeren zaten. Nu zullen er zijn, op wie dat alles niet den minsten invloed heeft, die er geen spier om vertrekken; de hand even kalm, de toon even vast, de blik even rustig; alleen niet vertrouwelijk toch zeker op broeders, die achter hen zaten. Zóó vast van zenuwen ben ik niet: dat ongewone, dat officieele, dat onhuiselijke had hij mij wel invloed op toon en blik.

Hier betreedt Ds. Bos het veld der zielkundige verschijnselen, en ontwapent hij ons.

Of het wezenlijk waar is, dat het zitten naast u van een paar menschen, die volgens Dr. Bronsveld zich zelf professor hebben gemaakt, iemand van de wijs kan brengen, staat niet te onzer beoordeeling en als zenuwachtigheid in het spel komt, is er kwalijk pijl te trekken.

Toch wagen we één opmerking, die allicht eenigszins te onzer ontlasting strekt.

Gemeenlijk pleegt iemand, die door zijn omgeving geïmponeerd wordt, bedeesder op te treden, dan hij zich had voorgesteld. Minder scherp, minder principieel, minder moedig!

Hier echter doet zich het raadsel voor, dat een scherper en beslister en kloeker optreden tegen ons verklaard zou moeten worden uit een gevoel van onvrije beklemdheid.

Voor onze psychologen een belangwekkende anomalie.

Voorts, nogmaals op dat tegenstanders terugkomend, krijgen we nogmaals de aanklacht te hooren, *dat we verdeeldheid trachten te stichten.*

Doch genoeg. Laat mij alleen nog kort en duidelijk een paar punten van verschil tusschen ons noemen:

1. U blijft bij den ongemotiveerden titel »tegenstanders", want in *De Heraut* schrijft u, dat ik toch eigenlijk een tegenstander ben, al wil ik het ook niet wezen. Niemand kan u dit natuurlijk beletten

Ik blijf er echter tegen protesteeren, en deze uwe wijze van doen hoogelijk afkeuren, omdat het een middel is, om onder broeders van hetzelfde huis verdeeldheid te stichten en eenigen in verdenking te brengen, waarvan zelfs *de schijn* door de oprechten gemeden wordt.

Hier stemt dus Ds. Bos zelf toe, wat hij eerst betwistte.

Ja, waarlijk, hij beschuldigt ons wel terdege van den *toeleg* om tweedracht te stichten onder broederen van hetzelfde huis, en *keurt dit hoogelijk af*.

Tegen de klacht zelve is boven genoeg gezegd, en herkauwen is onze aard niet.

Maar gelieve Ds. Bos toch deze ééne vraag eens bij zich zelf te overdenken. Als wij onzerzijds alles op het spel zetten, om toch maar de verdeeldheid tusschen de Gereformeerden in en buiten zijn genootschap een einde te doen nemen, en hij houdt dit goede werk tegen, wie is dan de man die verdeeldheid tusschen broederen van hetzelfde huis het diepst blijkt te haten, hij of *de Heraut*?

En nu gaat het *crescendo*.

2. U keurt het niet af, dat bijv. in een dorp als Bedum, waar een Gereformeerde kerk reeds jaar en dag bloeide, onder den zegen des Heeren, dat ook daar zich eenigen opgeworpen hebben ter vorming van »een collegie" — let wel! — »*voor deze geheele gemeente*". U heeft althans daartegen geen enkele bedenking geopperd, alleen liet er zich mijn zoogenaamde hardheid van schrijven en bitterheid van gemoed uit verklaren.

Ik geloof niet, dat zulke »opzieners" in oprechtheid des harten zeggen kunnen, dat zij »wettelijk van Gods gemeente, en mitsdien van God zelven, tot dezen heiligen dienst beroepen zijn."

Hierop is in de vorige *Heraut*, met het oog op Ulrum, reeds breedvoerig geantwoord. Overal waar een Gereformeerde kerkeraad is, die 1°. voor de geheele Gereformeerde gezindheid der plaats de Synodale organisatie afwierp, en 2°. zich in geen banden sloot, die tegen de kerkenordening van 1619 strijden, — zou zulk optreden van een tegenkerkeraad ook o. i. ongerijmd zijn.

Indien daarentegen uit de oude kerk eenige individuen uittraden, die *nu uitgetreden te zijn*, een nieuwen kerkeraad in het leven riepen, en voorts zich collegiaal door het Statuut van 1869 bonden, dan kan toch wel aan niemand het recht betwist worden, om naar het ambt der geloovigen te handelen.

Voorts weet Ds. Bos allicht, dat de opgetreden ouderlingen en diakenen plechtiglijk betuigd hebben, dat zij zich beschouwen als „wettelijk van Gods gemeente en mitsdien van God zelven tot dezen heiligen dienst geroepen te zijn!"

Ons dunkt dat wetende, had hij niet *mogen* zeggen: *Ik geloof niet, dat ze dit in oprechtigheid des harten gedaan hebben.*

Bij nader inzien, stemt hij dit zelf immers voetstoots toe.

Hij mag meenen dat ze dwaalden, meenen dat ze zich vergisten; maar te zeggen, dat ze *onoprecht* hierin stonden . . . .?

Neen, dat ontglipte en ontgleed zijn pen.

Doch hooren we verder.

3. U neemt niet terug wat vroeger over de Christelijke Gereformeerden geschreven is, toen zij voorgesteld werden als »tijdelijk uitwonende broeders". Het staat dus *nog* bij u vast, dat wij, »tijdelijk uitwonenden", onze tenten, waarin wij van 1834 tot 1888 gewoond hebben, moeten opbreken, om terug te keeren tot *het huis* en *daar* met de getrouw gebleven zonen te hereenigen.

Willen mijne medeleden der Christelijke Gereformeerde kerk in Nederland dat toestemmen en als berouwhebbenden, treurende over hunne vroegere dwaling, vijftig jaren lang, terugkeeren, ik wil mijn broeder niet oordeelen, maar behoud toch het recht mij voor, *daarin* niet mee te doen, totdat het mij duidelijk wordt, dat dit noodzakelijk is en van Godswege geboden.

Mogen we Ds. Bos een vraag doen?

Stel eens, hoe dwaas het klinke, maar onderstel eens, dat de Synode der Ned. Herv. kerk eens tot aller verbazing besloten had, om aan haar eigen ongerechtig bestaan een einde te maken; indien ze rechtens de Kerkenordening van 1619 weer had laten opleven; indien ze de Belijdenis weer in volle eere had gebracht; en indien ze door toepassing eener Christelijke tucht weer als kerk overeenkomstig deze belijdenis was gaan leven, ... zou het dan zoo dwaas en zoo onnatuurlijk zijn geweest, indien de Christelijke Gereformeerden alsdan gezegd hadden: „Daar zijn we. Om uw ontrouw gingen we uit. Nu uw trouw herleeft keeren we weder."

Zou vader De Cock dat zoo dwaas hebben gevonden? Een krenking van zijn eere? Een beleediging?

Maar immers de stukken wijzen het anders uit. De akten zelven toonen, *dat terugkeer alsdan in zijn plan en voornemen lag*.

Doch ook op de *zichtbare* kerk komt Ds. Bos terug.

4. U rekent tot de *zichtbare kerk* van Christus op aarde allen, die gedoopt zijn, en zij allen dus hebben met hunne kinderen al de heerlijke beloften des verbonds, of zij ethisch zijn of liberaal of modern of orthodox, Christelijk in den wandel of niet.

Ik verschil hierin met u van gevoelen, omdat ik geloof, dat de Zone Gods *in eenigheid des waren geloofs* zich een gemeente vergadert, en wij alleen als vergaderd, dus als »eene heilige vergadering der ware Christgeloovigen", erkennen mogen, die in leer en leven daarvan in meer of mindere mate openbaring geven.

Dat standpunt, Ds. Bos zal het zelf toestemmen, is onhoudbaar.

Hij erkent met ons, dat er ook hypocrieten in de zichtbare kerk zijn. Eilieve, komen dan aan deze hypocrieten ook in zijn eigen kerk, en aan hun kinderen, al de heerlijke beloften des Verbonds toe?

Immers neen. Eer worden ze hun tot een oordeel.

Voorts wat den Doop aangaat, zoo vragen we eenvoudig: Doopt Ds. Bos de door Rome gedoopten over? Immers neen. Dus zijn deze gedoopt. Met *welken Doop?* Wij zeggen: Er is maar één Doop, die Doop waarvan onze belijdenisschriften en liturgische formulieren de heerlijkheid doen schitteren. En immers ook voor Ds. Bos bestaat er geen *tweeërlei* Doop.

En nu het slot:

Aangenaam zou het mij zijn, als u ditmaal een broeder, die zich oprecht verbonden gevoelt aan al de geloovige kinderen Gods, en in de waardeering van uwe gaven en den zegen van uw arbeid op maatschappelijk en Christelijk gebied voor niemand wenscht onder te doen, niet van bitterheid en liefdeloosheid gingt beschuldigen, als hij den moed heeft, van u op enkele punten te verschillen, ongewoon als hij is, om van een *mensch* te zeggen: Hijzelf heeft het gezegd, en dus onvoorwaardelijk uw amen.

Met de meeste achting,

Uw mededienaar in Christus.
Bedum. T. Bos

Eind goed, al goed, zou men hiervan zeggen kunnen.

Ook Ds. Bos is van oordeel, dat bij menschen zweren goddeloos, en blindelings volgen den man van eere onwaardig is.

Kostelijk.

Nooit anders heeft eenig Calvinist het gewild, en wie het anders wilde was de eere van Calvinist te zijn onwaardig.

Geen twijfel dan ook, of het zal van achteren blijken, dat ook de oppositie van Ds. Bos de goede zaak niet *geschaad*, maar *gediend* heeft.

Prijslijk is de poging door Ds. Carlier met de classis Eindhoven aangewend, om het Synodaal genootschap te bewaren voor de zonde waarmee het zich aan de weduwen en weezen van in doleantie gekomen Bedienaren des Woords vergrijpt.

Hij zond daartoe aan de Synode dit adres in:

»De ondergeteekenden nemen de vrijheid zich eerbiedig tot u te wenden ter zake de in het vorige jaar door u genomene besluiten (zie *Acta Synodi* 1887, blz. 240) om predikanten, die ophielden lid onzer Kerk te zijn, vervallen te verklaren van hun lidmaatschap der algemeene weduwenbeurs.

»Zij willen er niet aan twijfelen of dit besluit zal wel voldoen aan de bepalingen van het reglement. Maar ook al is dit boven alle bedenking verheven, dan gevoelen zij zich toch door het gevallen besluit in zoo groote mate bezwaard, dat zij er onmogelijk in kunnen berusten. Het schijnt hun in zoo groote mate in strijd met den waarachtig Christelijken geest der liefde, dat hun geweten hen dwingt u te verzoeken maatregelen te nemen om dergelijke beslissingen voor het vervolg onmogelijk te maken en zoo eenigszins mogelijk, op de nu genomene terug te kunnen komen.

»Van welken aard die maatregelen zullen moeten zijn, meenen zij veilig aan de wijsheid van Uwe Hoogeerwaarden te kunnen overlaten. Alleen wenschen zij uit te spreken dat zij van oordeel zijn dat de ten bate van weduwen en weezen verkregene rechten niet ontnomen zullen mogen worden, dan daartoe gedwongen door zeer sterke en zeer buitengewone zedelijke beweegredenen. En welke de beweegredenen kunnen zijn, die zoo iets ooit zullen rechtvaardigen, kunnen zij zich zelfs niet voorstellen, maar wel schijnt het hun in ieder geval zeker en boven allen twijfel verheven te wezen, dat die beweegredenen nooit ontleend zullen kunnen of mogen worden aan een geloofsverschil als hetwelk bestaat tusschen de doleerende en de in onze kerk gebleven predikanten.

»Zij verzoeken u daarom dringend voorstellen tot verandering van het reglement op de algemeene weduwenbeurs in bovengenoemden geest zoo spoedig mogelijk te willen ontwerpen en voorloopig vast te stellen en ze daarna aan het oordeel der kerkelijke besturen en vergaderingen te onderwerpen, waar, naar zij vertrouwen, dergelijke in zeer milden, christelijken geest ontworpen voorstellen zeker met toejuiching zullen worden ontvangen.

't Welk doende enz.

Wij vragen te dezen niets, en het is ons een oorzaak van vreugde, dat geen der doleerende predikanten te dezen protest heeft uitgelokt.

Laat de machthebbers der Hierarchie zich tot aan het geld van weduwen en weezen vergrijpen, en laat mannen als Segers en Creutzberg zelfs aan dezen gruwel medeplichtig worden, — nog altoos is er een God die leeft, en die Rechter der weduwen en Vader der weezen blijft.

Al deze onbarmhartigheden zien wij gelaten en kalm aan.

De Heere *regeert*.

Maar nu uit de classis Eindhoven een stem van protest tegen deze ongerechtigheid; een kreet van verontwaardiging over zooveel hardheid des harten is uitgegaan, nu wil toch ook *De Heraut* aan dit nobel protest akte verleenen, — en er bijvoegen, dat, helaas, geen der Gereformeerde of Irenische of Ethische broederen maar een *Modern* prediker het diepst de ongerechtigheid heeft gevoeld.

KUYPER.

Uit de Pers.

Zijn beschouwingen over de *hereeniging* of *vereeniging* voortzettende, schrijft Ds. J. Bavinck in *de Bazuin*:

Men vreest, dat men, wanneer men zich met de Doleerenden vereenigt, daardoor weer in de gemeenschap zal komen met al de duizenden, die in het Hervormde Genootschap zijn achtergebleven, en alsoo in leer en leven in strijd met Gods Woord zal handelen. Die vrees is, dunkt mij, ongegrond, indien men de zaak zich maar goed voorstelt.

Immers, hoe kan men er bezwaar in hebben, dat de Doleerende predikanten en ouderlingen de achtergebleven gaan opzoeken, hen vermanen, terechtwijzen enz.? Dat moet integendeel lofwaardig heeten. De beschouwing welke de Doleerenden deelen, wortelt in zoo schoone opvatting van ambt en dienst. Hoe toch redeneeren zij? Zij redeneeren aldus: Die achtergebleven zijn schapen van onze kudde, waarover de Heere ons tot herders had aangesteld. Vele jaren hebben wij die schapen, aan onze zorg toevertrouwd, kerkelijk op een dwaalspoor geleid. Mede door *onze* schuld staan zij tegenover ons. In zijne groote barmhartigheid heeft de Heere ons de oogen geopend, en ons onze dwalingen doen inzien. Mogen wij nu wel in hoogheid des harten zeggen: wij scheuren ons van u af, gij zijt onze schapen niet, gij dwaalt, wij geven u aan uw lot over? Neen; dat mogen wij niet doen. Maar juist, omdat zij mede door onze schuld dwalen, hebben zij te meer recht op onze vermaning en terechtwijzing. Wij zijn niet los van hen, en wij moeten eerst zien en alle middelen aanwenden, of wij ze niet kunnen winnen en beter leiden. Neen, wij laten hen niet los. Als zij ons ten slotte, in weerwil van al onzen arbeid loslaten, dat is voor hunne rekening en hebben zij te verantwoorden.

Is dat niet schoon? Wat kunt gij er tegen hebben? O, mij dunkt, in plaats van te trachten den Doleerenden deze beschouwing te ontnemen, moesten wij hun toeroepen: Broeders, gaat zoo voort, doet en handelt alsoo, de Heere zal u in uwen arbeid zegenen, wij reiken u de hand, gaat met u mede en zullen met u arbeiden.

Maar nog altoos, zegt men, beschouwen de Doleerenden die duizenden als leden, krijgen dus geen vrije kerken en laten de massa weer binnen. Dat is, naar mij voorkomt, een minder juiste voorstelling.

Ten eerste, overwegen we toch wel, dat die massa niet wordt binnengehaald, om de eenvoudige reden dat deze volstrekt niet meegaat en zich niet aanmelden zal bij den kerkeraad der Doleerende kerk, om doop of avondmaal te ontvangen.

Ten andere, ondersteld al eens dat ongeloovigen zich bij den Doleerenden kerkeraad aanmelden, worden die dan zoo maar erkend en opgenomen als leden, die met de Reformatie meegaan? Volstrekt niet. In de Doleerende gemeente te Amsterdam wordt niemand als lid erkend, *die niet ten gebruike formulier onderteekent*, waarbij hij instemming met de Belijdenisschriften betuigt. Waarin verschilt dit van onze praktijk? Doen wij niet precies hetzelfde? Ook wij nemen menigmaal leden uit de Hervormde kerk aan zonder ze te bevestigen.

Ten derde, men neme eens aan, dat iemand zich aanmeldt, die betuigt in te stemmen met de Belijdenisschriften, maar die een ergerlijk leven leidt. Wordt nu zoo iemand erkend mede te gaan met de Reformatie? Zonder twijfel. Maar zoo iemand komt tegelijkertijd onder de tucht, en wordt, zoo noodig, van het H. Avondmaal geweerd.

Men stelt het soms zoo voor en meent, dat de Doleerenden zoo maar elk lid der Hervormde kerk zullen toelaten tot Doop en Avondmaal, zonder eenige tucht. Dat is onjuist. Zij verklaren, even zoo goed als de Chr. Geref., naar de Dordsche kerkorde te willen leven, en dus tucht te oefenen. En dat is niet maar een verklaring, maar zij doen ook, gelijk wij zeiden.

Onderstel dus dat de vereeniging tusschen ons en de Doleerenden werd gesloten, ja, dan zouden de Doleerenden de achtergeblevenen in het Hervormd kerkgenootschap anders beschouwen en blijven beschouwen dan wij, maar wij zouden toch nooit met anderen in gemeenschap komen dan met zulken, die instemming betuigd hadden met de belijdenisschriften en dies, als zij een ergerlijk leven leidden, onder tucht zouden worden gesteld.

Deze dingen wel overwegende, begrijp ik niet, hoe men in dit alles een bezwaar tegen de vereeniging kan vinden. Zegt men, ja dat is schoon, als de Doleerenden dat nu maar doen! Maar, broeders, mogen wij wel rechters zijn? Och, laat ons toonen vertrouwen te hebben. De Doleerenden moeten ook vertrouwen, dat wij de tucht zullen handhaven en uitoefenen. Zonder vertrouwen is geene vereeniging mogelijk. Wantrouwen bederft alles. En is onze tuchtoefening ook wel zoo uitstekend en is er geen aanmerking op te maken? Is zij ook niet een der moeielijkste deelen van de bediening? Vereenigen wij ons met elkander, dan kan juist die vereeniging onder den zegen des Heeren dienstig zijn om ons beiden in de tuchtoefening meer en zuiverder te leiden in de paden van Gods Woord.

Een kleine toelichting hefte hier alle bezwaar op.

De kerken in doleantie zijn tweeërlei. Kerken waar de kerkeraad in *bezit* van de lidmatenboeken is, en kerken waarin de kerkeraad de lidmatenboeken *mist*.

In de eerste soort kerken is de kerkeraad in staat en verplicht om alle leden die op deze boeken staan, onder opzicht en tucht te houden, en een iegelijk die in leer of leven zondigt, terecht te brengen, of blijft hij halstarrig, hem af te snijden.

Doet de kerkeraad te dezen zijn plicht niet, dan moet de classis hierop toezien.

Anders staat de zaak daarentegen in de tweede soort kerken. Daar mist de kerkeraad de origineele boeken, en legde hij dus *duplicaat*-boeken aan.

Op deze *duplicaat*-boeken plaatst hij een iegelijk die kan bewijzen, dat hij op de origineele staat.

Meldt dus iemand zich aan, en bewijst hij, dat hij op de origineele staat, dan wordt hij op dit *duplicaat*-boek gezet.

Zoodra echter is dit niet geschied, of het opzicht en de tucht begint; en wel in dezen vorm, dat hem een bewijs van toegang tot het heilig Avondmaal wordt aangeboden, waarop hij met zijn eigen hand onderteekenen moet, dat hij van harte met de belijdenis der Gereformeerde kerk instemt.

Doet iemand dit, zoo wordt hij aan het heilig Avondmaal toegelaten. Maar *weigert* hij dit, zoo wordt hem de toegang ontzegd en wordt voorts naar de regelen der tucht met hem gehandeld.

Ds. Bavinck heeft dus volkomen gelijk, dat onzekerheid geen oogenblik bestaan kan.

KUYPER.

Officieele berichten uit de Ned. Geref. Kerken.

De Provinciale Diakonale Conferentie voor Zuid-Holland zal onder leiding van bedienaren des Woords D. V. plaats hebben op 13 Juni e. k. te 's-Gravenhage, in het Evangelisatielokaal Bazarlaan 9, aanvangende des morgens te 10 ure.

Deze vergadering wordt voorafgegaan door een ure des gebeds, te houden in bovengenoemd lokaal op 12 Juni des avonds te 8 ure. Als spreker zal D. V. optreden: de Weleerw. heer Ds. A. van Veelo, predikant bij de Nederduitsche Gereformeerde Gemeente (doleerende) te Rotterdam.

Toegang hebben alle predikanten en kerkeraadsleden der Nederd. Geref. kerken en verder allen, die hunne instemming betuigen met de drie Formulieren van Eenigheid.

Heden, 30 Mei, vergaderden de kerken der classis Amersfoort, tien in getal, te Amersfoort. Twintig afgevaardigden, vier dienaren des Woords en zestien ouderlingen waren tegenwoordig.

Tot praeses werd verkozen Dr. G. van Goor, tot scriba J. H. de Waal Malefijt.

Ds. Bouwman hield een korte predikatie over Jes. 42 vs. 1—4.

Nadat de gewone omvraag, in art. 41 der kerkenorde bedoeld, had plaats gehad en tot verschillende besprekingen had aanleiding gegeven, werd overgegaan tot de benoeming van twee afgevaardigden naar de aanstaande synode.

Hiertoe werden gekozen Dr. G. van Goor, predikant te Bunschoten en J. H. de Waal Malefijt, ouderling te Zeist, en als secundi Ds. K. G. M. Westerbeek van Eerten, predikant te Tienhoven, en J. de Ruig, ouderling te Soest.

Voorts werden als punten voor het synodaal agendum de beide volgende voorstellen aangenomen:

1°. De classis Amersfoort wenscht dat de synode moge goedvinden een advies te geven, op welke wijze de toelating tot het heilig Sacrament des Avondmaals op de meest stichtelijke wijze zal geschieden.

2°. De synode neme maatregelen om art. 19 der kerkenorde uit te voeren.

Eindelijk werd met algemeene stemmen aangenomen de volgende motie:

De classis spreekt als hare overtuiging uit, dat het eisch van Gods Woord is, dat alle Gereformeerden in Nederland kerkelijk één worden.

Eindelijk werd als tijd voor de volgende classicale bijeenkomst voorloopig bepaald Woensdag 30 Augustus a. s. en Baarn als roepende kerk aangewezen.

J. H. DE WAAL MALEFIJT, *scriba*.

De classis Overijsel en Drente benoemde in hare vergadering van den 30sten April 1888 deputaten ter examinatie van den naar Kampen beroepen Weleerw. heer L. Spoel, predikant te Rijssen. De classis oordeelde dat in deze beroeping niet moest gehandeld worden naar art. 8 der Dordtsche kerkenorde, en daar de kerk, waar broeder L. Spoel nu diende, naar haar oordeel moest gerekend worden onder »*kerken van min vaste formatie*", eischte zij een onderzoek volgens punt 27 sub 3 der »Acta van het Synodaal Convent".

Dat onderzoek had plaats, Donderdag den 24sten Mei, ten overstaan der deputaten-synodi Dr. Van Goor en Dr. M. W. van den Bergh, te Zwolle.

De uitslag was, dat niet dan na ernstige b

---

1) Vooral op de dronkende worde gelet.